

NAKKILAN TAAJAMAOSAYLEISKAAVAN MUUTOS KURKELANSUOLLA: LUONTOSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
22.10.2024

Sisälllys:

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	5
3.1 Menetelmät	5
3.2 Luontotyyppikuviot.....	5
4. PESIMÄLINNUSTO	16
4.1 Menetelmät	16
4.2 Tulokset ja niiden tulkinta	17
5. LEPAKOT	20
5.1 Menetelmät	20
5.2 Tulokset ja niiden tulkinta	20
6. LIITO-ORAVA.....	22
7. VIITASAMMAKKO.....	22
8. MUU LAJISTO.....	23
9. EKOLOGISET YHTEYDET	23
10. SUOSITUSTEN YHTEENVETO.....	23
11. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	23

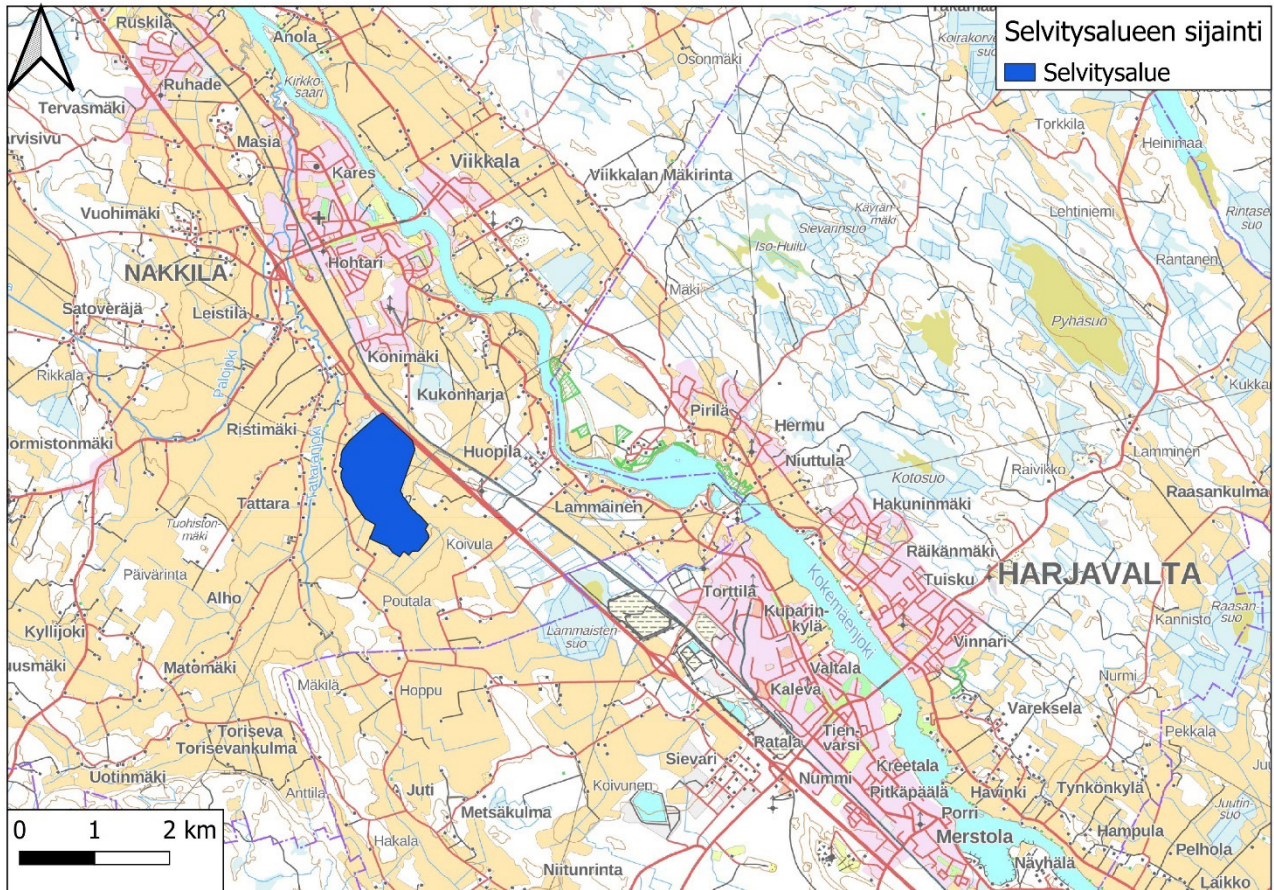
Kannen kuva: Käytöstä poistunut turpeenottoalue.

Pohjakartat ja ilmakekuva: © Maanmittauslaitos 10/2024

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen Nakkilan Kurkelansuota koskevaa taajamaosayleiskaavan muutosta varten (kartta 1).

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Luontoselvityksen tarkoituksena oli kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyivät seuraavat osat:

- kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus
- liito-oravakartoitus
- lepakkokartoitus
- pesimälinnustokartoitus
- viitasammakkokartoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys
- ekologisten yhteyksien tarkastelu

Selvityksen maastotyöt tehtiin huhti-syyskuussa 2024. Työn suoritti FM (biologi) Turkka Korvenpää. Tausta-aineistoksi hankittiin Suomen Lajitietokeskuksesta tiedot alueelta ja sen lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajiesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2024). Käytössä oli myös taajamaosayleiskaavan luontoselvitys vuodelta 2010 (Ahlman 2010).

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 130 ha) kattaa Kurkelansuon, joka rajautuu pohjoisessa valtatie 2:n suuntaisesti kulkevaan Myyryntiehen. Muuten suota ympäröivät pellot, joista monet on varmasti aikoinaan raivattu suosta. Suohon rajoittuvat pellot on raivattu kauan sitten, sillä esimerkiksi vuoden 1905 kartassa (www.vanhatkartat.fi) suon ääriviivat muistuttavat jo hyvin paljon nykytilannetta.

Suolta on otettu turvetta varsin pitkään, sillä jo vuoden 1925 karttaan on merkitty turvepehkutehdas suon pohjoispäähän. Vuoden 1948 ilmakuvassa (www.paikkatietoikkuna.fi) turvetuotanto kattaa jo melko laajan alueen, mutta suo on muuten jokseenkin ojitamaton, ja avosuota on ollut vielä tuolloin paljon. Suon pohjoisosassa voi hahmottaa tyypillisen keidassuon rakenteen kermeineen ja kuljuineen. Vähitellen suo alkoi kuitenkin kuivua, ja vuoden 1978 karttaan avosuota ei ole enää merkitty. Suon kaakkoisosaan on myös vuoden 1978 kartassa merkitty ensimmäinen laajempi turvetuotantoalueiden ulkopuolinen ojikko. Turvetuotantoalue kattoi tuolloin Myyryntien varrella nykyisin sijaitsevan pellon ja siitä etelään olevan nykyisin männikköä kasvavan turvekankaan. Tällä hetkellä avoimet kentät otettiin ilmakuvien mukaan turvetuotantoon suurimmaksi osaksi vasta 1990-luvun puoliväliin mennessä, jolloin ainakin pääosa suon nykyisistä ojista oli myös jo kaivettu.

Kuten edellä kerrotusta voi päätellä, on Kurkelansuon luonnontila täysin muuttunut myös niillä alueilla, jotka eivät ole koskaan olleet turvetuotannossa. Nykyisin suon ylittää myös kaksi voimalinjaa.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Alueen luontotyyppikartoitus perustuu 3.6.2024, 10.6.2024, 19.6.2024 ja 2.9.2024 suoritettuihin maastokäynteihin, joilla selvitysalue käytiin useaan kertaan kattavasti läpi. Kartoitettuja luontoarvoiltaan merkittäviä luontotyyppisiä ovat:

- luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi (mukaan lukien merkittävässä määrin luonnonsuojelulain luontotyyppin ominaispiirteitä sisältävä kohde)
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- vesilain suojaama pienvesi
- METSO -kriteerit täyttävä kuvio
- uhanalaisen luontotyyppin edustava esiintymä
- muuten luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Selvitysalueelta ei löytynyt yhtään yllä lueteltuihin kategorioihin sisältyvää luontotyyppiä. Selvitysalue jaettiin 23 luontotyyppikuvioon, jotka esitellään alla.

3.2 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 2-3. Voimalinjoja ei kuvioitu.

KUVIO 1 – VANHA TURVETUOTANTOALUE

Entinen turvetuotantoalue, jonka kasvillisuus on vielä suurimmaksi osaksi niukkaa (kannen kuva, kuva 1). Eniten kasvillisuutta on kuvion pohjois- ja koillisosassa. Turvekentille ovat levinneet mm. hietakastikka, tupasvilla, harmaasara, ahosuolaheinä, metsäkorte, peltokorte, säderusokki, nurmilauha ja syysmaitiainen. Leveissä ja runsasvetisissä ojissa tavataan mm. vehkaa ja pikkulimaskaa. Pohjoisosan mörkimillä kohdilla kasvaa esim. keräpäävihvilää. Ojan varsille on ehtinyt nousta tiheääkin nuorta hieskoivuvaltaista puustoa. Turvekentillä kasvaa siellä täällä lyhyitä männyntaimia. Turvekentän ja Myyryntien välissä kuvion pohjoisreunalla on tiheää hieskoivikkoa ja kentän keskelle on jäänyt kaksi pientä mäntyä ja hieskoivua kasvavaa kuivunutta rämelaiykkua.

Kuva 1. Entistä turvetuotantoaluetta.

KUVIO 2 – PELTO

Turvepohjainen kostea heinäpelto, jolla tavataan runsaasti nurmilauhaa, niittyjuolaa ja röyhvihvilää. Pelto niitettiin loppukesällä. Kuvio on ollut aiemmin turvetuotantokenttää.

KUVIO 3 – VARPUTURVEKANGAS

Ojitettu räme, joka on kuivunut varputurvekankaaksi. Kuviolla kasvaa harvennettua, melko kookasta männikköä, jossa on runsaasti koivuvesakkoa. Kenttäkerrosta hallitsevat edelleen rämevarvut kuten runsas suopursu. Kasvistoon kuuluvat myös esim. lakka ja tupasvilla. Lahopuuta ei juuri ole.

KUVIO 4 – VARPUTURVEKANGAS

Ojitettu räme, joka on kuivunut varputurvekankaaksi (kuva 2). Paikoin esiintyy kuitenkin vielä rahkasammallaikkuja, vaikka pääasiassa rahkasammalet ovat korvautuneet kangasmetsäsammalilla. Kuviolla kasvaa tiheää, suhteellisen pienikokoista männikköä,

jossa on siellä täällä pieniä keloja ja riukumaisia kapeita maapuita. Erityisen luonnontilaista puusto ei kuitenkaan ole. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden lakan, suopursun, suokukan ja juolukan ohella esim. mustikkaa, tupasvillaa, kanervaa, isokarpaloa ja variksenmarjaa.

Kuva 2. Mäntymetsää turvekankaaksi kuivuneella rämeellä (luontotyyppikuvio 4).

KUVIO 5 – VARPUTURVEKANGAS

Ojitettu räme, joka on kuivunut varputurvekankaaksi. Kuvio muistuttaa muuten suuresti kuviota 4, mutta puusto on hieman vanhempaa. Lahopuuta ei juuri ole. Kasvistoon kuuluvat runsaan suopursun lisäksi esim. juolukka, lakka, puolukka ja tupasvilla.

KUVIO 6 – TURVEKANGAS

Ojitettu räme, joka on kuivunut turvekankaaksi. Kuviolla kasvaa tiheää, melko varttunutta hieskoivu – mäntymetsää, jossa on vähän alikasvoskuusia. Maassa makaa muutama lahopuu ja kuviolla on jokunen koivupötkelö. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden puolukan, mustikan ja metsäalvejuuren lisäksi esim. riidenliekoa ja suopursua. Kuviolla on

vanhoja kaivantoja, joissa ei ole vettä läpi kesän. Kaivannoista suurin on merkitty maastokarttaan. Erityisesti tässä kaivannossa kasvaa runsaasti vehkaa.

KUVIO 7 – TURVEKANGAS

Aikoinaan selvästi kaivetulla turvekankaalla kasvaa harvennettua, nuorta hieskoivikkoa. Kuviolla on myös muutama mänty. Aluskasvillisuus on vadelmavaltaista.

KUVIO 8 – VARPUTURVEKANGAS

Ojitettu turvekankaaksi kuivunut räme, jolla kasvaa tiheää, pienikokoista männikköä. Lahopuuta ei juuri ole. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti suopursua, juolukkaa, variksenmarjaa ja suokukkaa. Kasvistoon kuuluvat myös mm. kanerva, lakka, puolukka, isokarpalo ja mustikka.

KUVIO 9 – METSITTYNYT TURVETUOTANTOALUE

Nuorta tiheää hieskoivikkoa kasvava metsittynyt entinen turvetuotantoalue (kuvio on merkitty turvekentäksi vielä vuoden 2012 kartassa (www.vanhatkartat.fi)). Kasvistoon kuuluvat esim. metsäalvejuuri, vadelma, suo-ohdake, röyhyvihvilä, korpikaisla ja nurmilauha.

KUVIO 10 – VARPUTURVEKANGAS

Turvekankaaksi kuivunut ojitettu räme (kuva 3), jolla kasvaa tiheää, melko varttunutta männikköä. Puustoon kuuluu myös vähän hieskoivua. Kuviolla on muutama pieni kelo sekä hiukan kapeaa maapuuta, mutta kaiken kaikkiaan puusto ei ole tavallista luonnontilaisempaa. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden puolukan, suopursun ja mustikan ohella mm. variksenmarjaa ja lakkaa.

KUVIO 11 – TURVEKANGAS

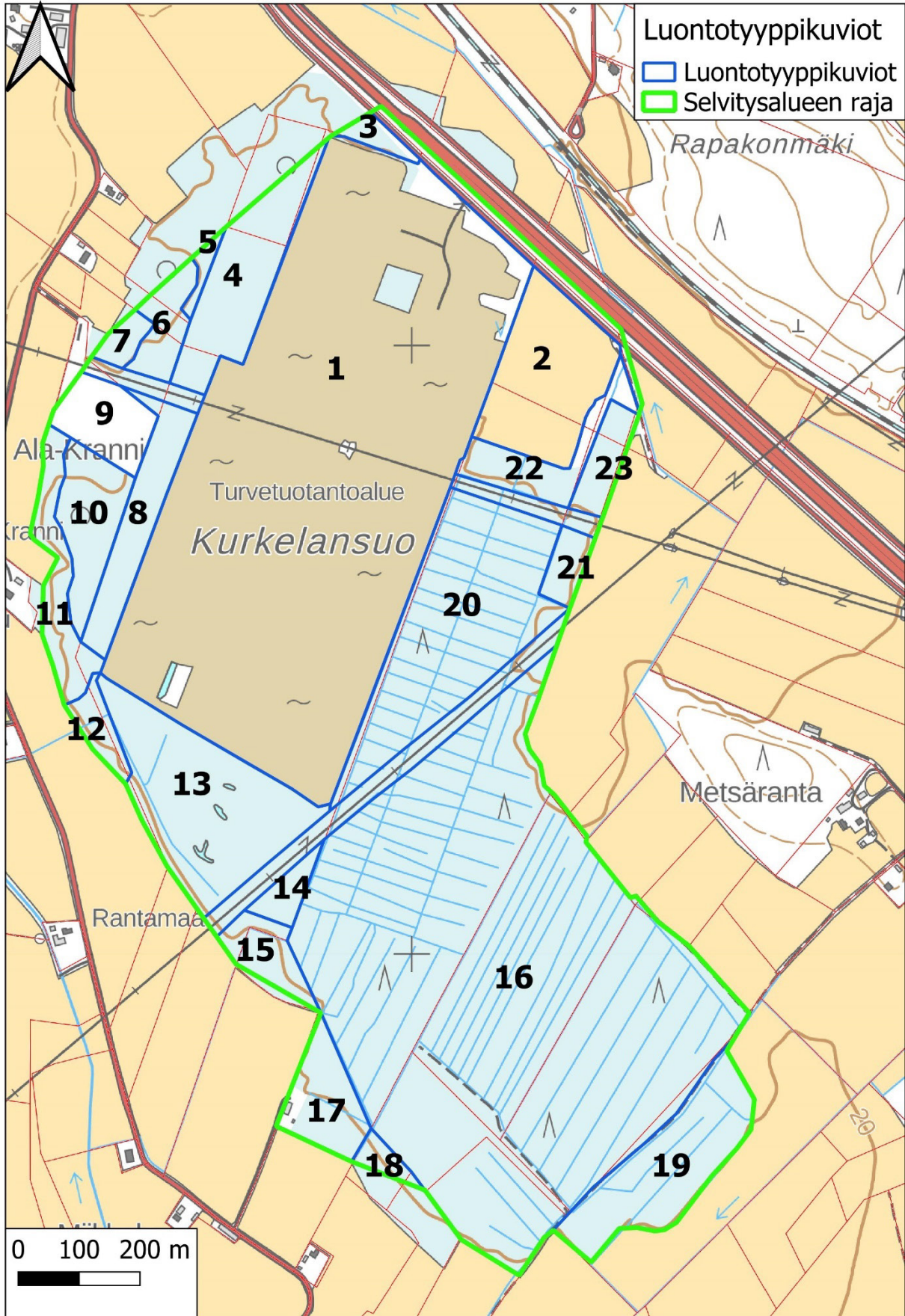
Ojitettu turvekankaaksi kuivunut suon reuna, jossa kasvaa tiheää hieskoivikkoa (kuva 4). Maassa on paljon hakkuutähteitä. Maanpinta on kuivumisen seurauksena selvästi painunut. Kasvistoon kuuluu runsaiden puolukan ja metsäalvejuuren lisäksi mm. mustikka.

Kuva 3. Mäntymetsää kasvavaa turvekangasta luontotyyppikuviolla 10.

Kuva 4. Hieskoivikkoa luontotyyppikuviolla 11.

Kartta 2. Luontotyyppikuviot maastokartalla. Voimalinjoja ei kuvioitu.

Kartta 3. Luontotyyppikuviot ortoilmakuvalla. Voimalinjoja ei kuvioitu.

KUVIO 12 – TURVEKANGAS

Turvekankaaksi kuivunut ojitettu suon reuna, jossa kasvaa melko varttunutta männikköä. Sekapuuna on koivua, jota esiintyy varsinkin alikasvoksena. Maassa makaa muutama lahopuu ja kuviolla on kelo. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mustikkaa, metsätähteä, metsäalvejuurta ja puolukkaa. Kasvistoon kuuluvat lisäksi mm. vadelma ja suopursu.

KUVIO 13 – TURVEKANGAS

Ojitettu, jo pitkälti turvekankaaksi kuivunut suo, jonka puusto on avohakattu. Nyt kuviolla kasvaa tiheää, pääosin koivuvaltaista taimikkoa. Kasvistoon kuuluvat esim. tupasvilla, kanerva, juolukka, suopursu, suokukka ja lakka. Kuvion koilliskulmassa kasvaa mäntytaimikkoa. Maastokarttaan merkityt pienet lampareet ovat karuja vanhan suo-ojan leventymiä.

Kuva 5. Luontotyyppikuviolla 15 kasvaa harvennettua koivikkoa.

KUVIO 14 – VARPUTURVEKANGAS

Turvekankaaksi kuivunut räme, jolla kasvaa tiheää nuorta männikköä. Sekapuuna tavataan vähän koivua. Lahopuuta ei ole. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaan puolukan lisäksi esim. suopursua, tupasvillaa, juolukkaa ja lakkaa.

KUVIO 15 – MUSTIKKATURVEKANGAS

Turvekankaaksi kuivunut suon reuna. Kiinteistöllä 531-402-4-108 kasvaa tiheää nuorta koivikkoa ja kiinteistöllä 531-414-1-85 harvennettua melko varttunutta koivikkoa (kuva 5). Lahopuuta ei juuri ole. Kasvistoon kuuluvat runsaiden vadelman ja metsäalvejuuren lisäksi esim. metsäkorte ja oravanmarja.

KUVIO 16 – VARPUTURVEKANGAS

Tiheään ojitettu räme, joka on kuivunut turvekankaaksi (kuva 6). Ojat kuivattavat maastoa edelleen tehokkaasti. Kuvio on pääosin männikköä kasvavaa varputurvekangasta, mutta suon reunoilla on myös puolukkaturvekangasta, jossa kasvaa runsaastikin koivua. Voimalinjan läheltä on aikoinaan otettu turvetta. Länsiosan puustoa on harvennettu, mutta muualla puusto on tiheää. Se on suurimmaksi osaksi melko varttunutta, mutta puiden iässä ja koossa on vaihtelua kuvion eri osien välillä. Lahopuuta esiintyy varsin niukasti. Harvennetuilla alueilla on kuitenkin hakkuutähdettä. Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat runsaiden suopursun, puolukan, suokukan, tupasvillan, mustikan ja lakan lisäksi mm. metsäalvejuuri ja isokarpalo.

Kuva 6. Männikköä luontotyyppikuviolla 16.

KUVIO 17 – TURVEKANGAS

Siemenpuuhakkuu turvekankaalla. Vanhojen siemenpuumäntyjen alla kasvaa lähinnä koivuvesakkoa. Kasvistoon kuuluvat mm. juolukka ja suopursu.

KUVIO 18 – MUSTIKKATURVEKANGAS

Harvennettua nuorta kuusikkoa kasvava mustikkaturvekangas, jossa esiintyy runsaasti metsäalvejuurta. Kasvistoon kuuluvat myös esim. vadelma ja puolukka. Kuvion itäkärki on avohakkuuta.

KUVIO 19 – TURVEKANGAS

Avohakattu turvekangas, jossa kasvaa koivuvaltaista taimikkoa. Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat esim. vadelma, metsäalvejuuri, puolukka ja suopursu. Kuvion lounaisreunalla on ruderaattimaista piennarkasvillisuutta.

KUVIO 20 – METSITTYNYT TURPEENOTTOALUE

Entiselle turpeenottoalueelle kasvanutta harvennettua, melko varttunutta männikköä (kuva 7). Sekapuuna esiintyy hiukan koivua, ja kuviolla on paljon koivuvesakkoa. Maastossa on ajouria ja maassa lojuu hakkuutähteitä. Kuviolla kasvaa runsaiden puolukan, suopursun ja tupasvillan lisäksi mm. vadelmaa, lakkaa, juolukkaa, variksenmarjaa ja isokarpalaa.

KUVIO 21 – TURVEKANGAS

Melko vanhaa ja tiheää männikköä kasvava turvekangas. Pellonreunalla on koivua.

KUVIO 22 – METSITTYNYT TURPEENOTTOALUE

Entiselle turpeenottoalueelle kasvanutta tiheää, melko nuorta hieskoivikkoa (kuva 8). Lahopuuta ei juuri ole. Runsaiden metsäalvejuuren ja vadelman lisäksi kasvistoon kuuluvat mm. isonokkonen, lehtoarho, mustikka, puolukka ja riidenlieko.

Kuva 7. Harvennettua männikköä entisellä turpeenottoalueella (luontotyyppikuvio 20).

Kuva 8. Entiselle turpeenottoalueelle kasvanutta koivikkoa luontotyyppikuviolla 22.

KUVIO 23 – MUSTIKKATURVEKANGAS

Melko kookasta mäntyä kasvava mustikkaturvekangas, jossa on paljon koivualikasvosta ja pellonreunalla isompaakin koivua. Kuviolla on muutama maapuu. Kasvistoon kuuluvat runsaiden mustikan, metsäalvejuuren ja vadelman ohella esim. oravanamarja ja metsätähti.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoselvityksen taustaksi tehtiin aineistopyyntö Suomen Lajitietokeskukselle. Lajitietokeskuksen aineistot sisältävät tiedot mm. suurten petolintujen pesistä.

Pesimälinnustoselvityksen maastotyöt aloitettiin 19.4.2024 klo 5.45-6.40, jolloin käytiin kartoittamassa mahdollista teeren soidinta entisellä avoimella turvetuotantoalueella (luontotyypikuvio 1). Sää oli selkeä ja tuuli heikkoa, joten olosuhteet olivat erinomaiset. Turvetuotantoalueella ei todettu olevan teeren soidinta.

Pesimälinnustoselvitystä jatkettiin kolmella kartoituslaskentakerralla kesäkuussa (taulukko 1). Sää oli kaikkina kartoitusaamuina linnustokartoitukselle suotuisa. Koko alue ehdittiin kiertää yhtenä aamuna kertaalleen kattavasti läpi. Lisäksi linnustoa havainnoitiin luontoselvityksen kaikkien muiden osien maastotöiden yhteydessä.

Taulukko 1. Lintulaskentapäivät, laskenta-ajat ja vallinnut säätila.

Päivä	Laskenta-aika	Sää
3.6.2024	3.35-5.40	Lämpötila +14 °C, tuuli 0 m/s – 2 m/s, pilvisyys 0/8
10.6.2024	5.15-7.05	Lämpötila +7 °C - +9 °C, tuuli 3 m/s, pilvisyys 4/8 →6/8
19.6.2024	4.05-6.10	Lämpötila +12 °C - +13 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 3/8 → 1/8

Laskentamenetelmänä käytettiin sovellettua kartoituslaskentaa, jossa kaikki havainnot uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvistä ja harvalukuisista lajeista merkittiin kartalle. Havainnosta kirjattiin muistiin laji, sukupuoli (jos mahdollista määrittää), yksilömäärä ja tieto käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoiteleva lintu, pari ym.). Selvästi ylilentävät yksilöt jätettiin huomioimatta. Yleisistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan tieto siitä, että laji kuuluu

suunnittelualueen pesimälinnustoon. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta sekä etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia kartoja.

Huomionarvoisista lintulajeista tehdyt havainnot vietiin paperikartoilta paikkatieto-ohjelmistoon erotellen eri laskentakertojen havainnot toisistaan. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoittelevista linnuista sekä muista paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaituista linnuista. Jo yhdellä laskentakerralla saatu havainto tulkittiin reviiriksi. Lähellä toisistaan tehtyjen eri laskentakertojen havaintojen tulkittiin tarkoittavan samaa reviiriä. Samaksi reviiriksi tulkittujen havaintojen välinen maksimietäisyys vaihteli hieman lajeittain, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää noin paria sataa metriä, jota kauempana toisistaan eri laskentapäivinä tehdyt havainnot tulkittiin eri reviireiksi. Käytännössä tulkinta oli pääosin yksiselitteistä.

4.2 Tulokset ja niiden tulkinta

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesivän kaikkiaan 30 lintulajia (taulukko 2). Entisen turvetuotantoalueen kosteikolla nähtiin tavi ja Kurkelansuon eteläosassa palokärki. Nämä lajit eivät ilmeisesti pesineet selvitysalueella.

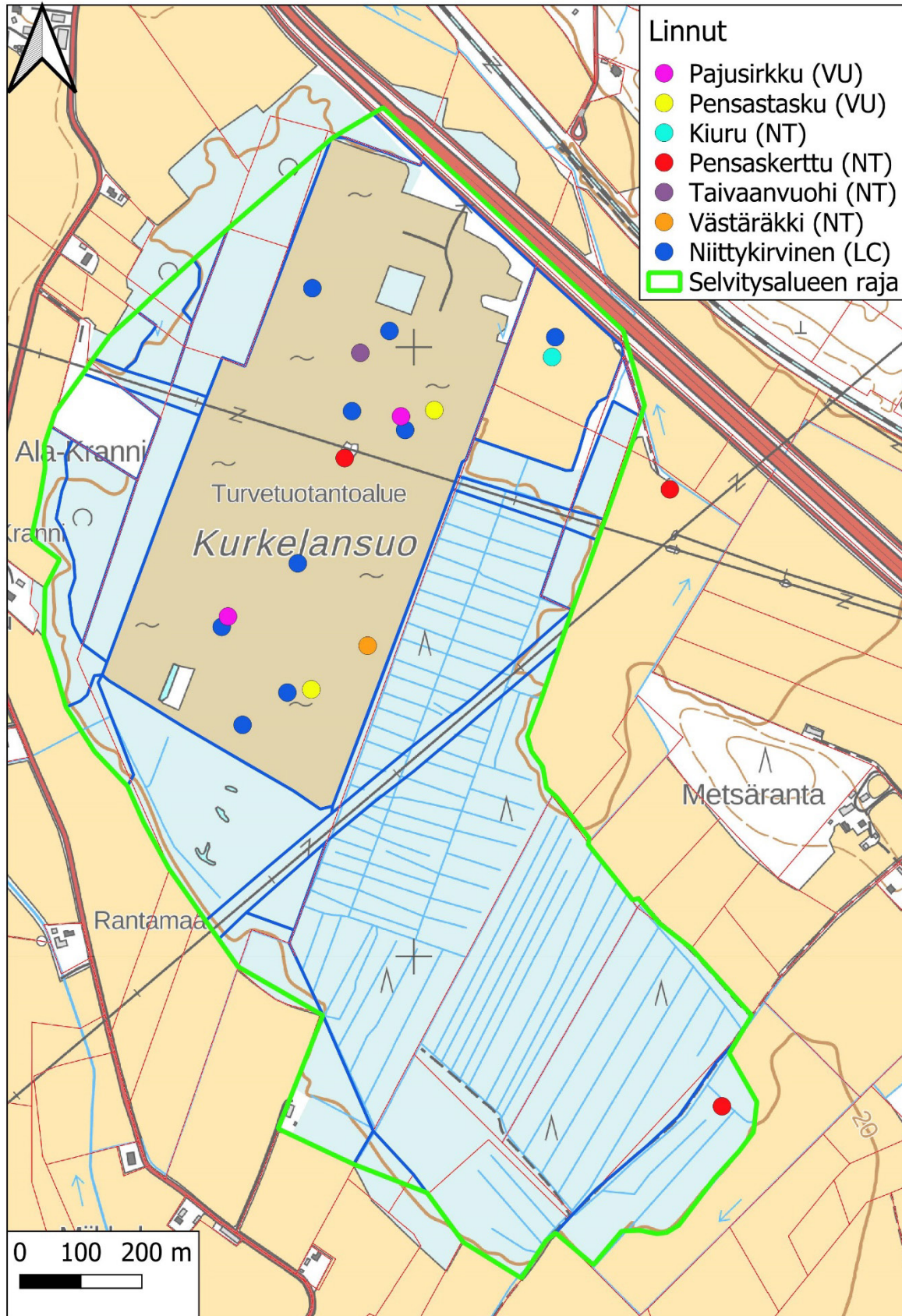
Merkittävimmät linnustoarvot keskittyvät entiselle turvetuotantoalueelle, jossa pesii joitakin huomionarvoisia lintulajeja (kartta 4). Varsinkin elinvoimaiseksi luokitellun, mutta taantuneen niittykirvisen reviirejä oli tiheässä. Yhteensä entisen turvetuotantoalueen parimääräksi laskettiin kahdeksan, minkä lisäksi pellolla (luontotyyppikuvio 2) oli yksi reviiri. Samalla pellolla pesi silmälläpidettävä kiuru. Turvetuotantoalueen hieman pensoittuneissa osissa oli kaksi pajusirkun (vaarantunut) reviiriä, kaksi pensastaskun (vaarantunut) reviiriä sekä yksi pensaskertun (silmälläpidettävä) reviiri. Toinen pensaskerttu lauloi heti Kurkelansuon itäpuolella pellonpientareen pensaikossa ja kolmas Kurkelansuon kaakkoisreunan taimikossa. Turvetuotantoalueella nähtiin myös poikasille ruokaa kuljettava västäräkki (silmälläpidettävä). Avoimen turvekentän pohjoisosassa sijaitsevalla kosteikolla kuultiin toukokuun viitasammakkokartoituksen aikana soidintava taivaanvuohi (silmälläpidettävä), ja laji nähtiin myös 19.6. Se pesi siten todennäköisesti alueella. Kosteikolla havaittiin myös metsäviklo, joka pesii puissa. On todennäköistä, että metsäviklon pesä sijaitsi jossakin selvitysalueen puustoisissa osissa.

Selvitysalueen metsäisten osien linnustollinen merkitys on varsin vähäinen. Linnusto on harvaa ja niukkalajista. Huomionarvoisin laji on sirittäjä, jonka parimääräksi laskettiin kuusi.

Kaikki reviirit sijaitsivat Kurkelansuon reunojen niissä osissa, joissa kasvaa ainakin jonkin verran koivua.

Taulukko 2. Selvitysalueen pesimälinnusto.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Parimäärä	Status
<i>Alauda arvensis</i>	kiuru	1	NT
<i>Anthus pratensis</i>	niittykirvinen	9	LC
<i>Anthus trivialis</i>	metsäkirvinen		LC
<i>Certhia familiaris</i>	puukiipijä		LC
<i>Columba palumbus</i>	sepelkyyhky		LC
<i>Cuculus canorus</i>	käki	1?	LC
<i>Cyanistes caeruleus</i>	sinitiainen		LC
<i>Emberiza citrinella</i>	keltasirkku		LC
<i>Emberiza schoeniclus</i>	pajusirkku	2	VU
<i>Erithacus rubecula</i>	punarinta		LC
<i>Fringilla coelebs</i>	peippo		LC
<i>Gallinago gallinago</i>	taivaanvuohi	1?	NT
<i>Motacilla alba</i>	västäräkki		NT
<i>Muscicapa striata</i>	harmaasieppo		LC
<i>Parus major</i>	talitiainen		LC
<i>Phylloscopus collybita</i>	tiltalti		LC
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	sirittäjä	6	LC
<i>Phylloscopus trochilus</i>	pajulintu		LC
<i>Regulus regulus</i>	hippiäinen		LC
<i>Saxicola rubetra</i>	pensastasku	2	VU
<i>Scolopax rusticola</i>	lehtokurppa		LC
<i>Sylvia atricapilla</i>	mustapääkerttu		LC
<i>Sylvia borin</i>	lehtokerttu		LC
<i>Sylvia communis</i>	pensaskerttu	3	NT
<i>Sylvia curruca</i>	hernekerttu		LC
<i>Tringa ochropus</i>	metsäviklo	1	LC
<i>Turdus iliacus</i>	punakylkirastas		LC
<i>Turdus merula</i>	mustarastas		LC
<i>Turdus philomelos</i>	laulurastas		LC
<i>Turdus viscivorus</i>	kulorastas	1	LC

Kartta 4. Huomionarvoisten lintulajien reviirit. (VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen)

Linnustoon perustuvia maankäyttösuosituksia ei anneta. Jos entinen turpeenottoalue jätetään metsittymään, tulee sen nykyinen linnusto korvautumaan vastaavalla metsälinnustolla, jota nyt esiintyy Kurkelansuon metsäisissä osissa. Avointen alueiden linnusto ei ole niin merkittävää, että se edellyttäisi turvekenttien pitämistä keinotekoisesti nykyisessä sukkessiovaiheessa.

5. LEPAKOT

5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Lepakkoja havainnointiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kahtena yönä (taulukko 3) kävellen karttaan 5 merkitty reitti lepakkoja samalla detektorilla havainnoiden. Sää oli molempina kartoitusöinä tarkoitukseen hyvin sopiva. Kaksi kartoituskertaa katsottiin riittäväksi, sillä valtaosin mäntymetsää kasvavat turvekankaat ja avoimet turvetuotantoalueet eivät ole lepakoiden suosimia elinympäristöjä. Alueella ei myöskään sijaitse rakennuksia, joita lepakot voisivat käyttää päiväpiiloinaan, ja alue on laajan peltoaukean ympäröimä. Lepakot karttavat laajoja aukeita. Kartoitusreitti sijoitettiin turvetuotantoalueen ja pellon reunoille, koska varsinkin pohjanlepakot suosivat reunavyöhykkeitä. Toisaalta alueella ei ole paremmin metsissä viihtyvien viiksisiippojen ja isoviiksisiippojen suosimia varttuneita kuusikoita. Lepakoille sopivia päiväpiiloja kuten kolopuita etsittiin päiväsaikaan luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä.

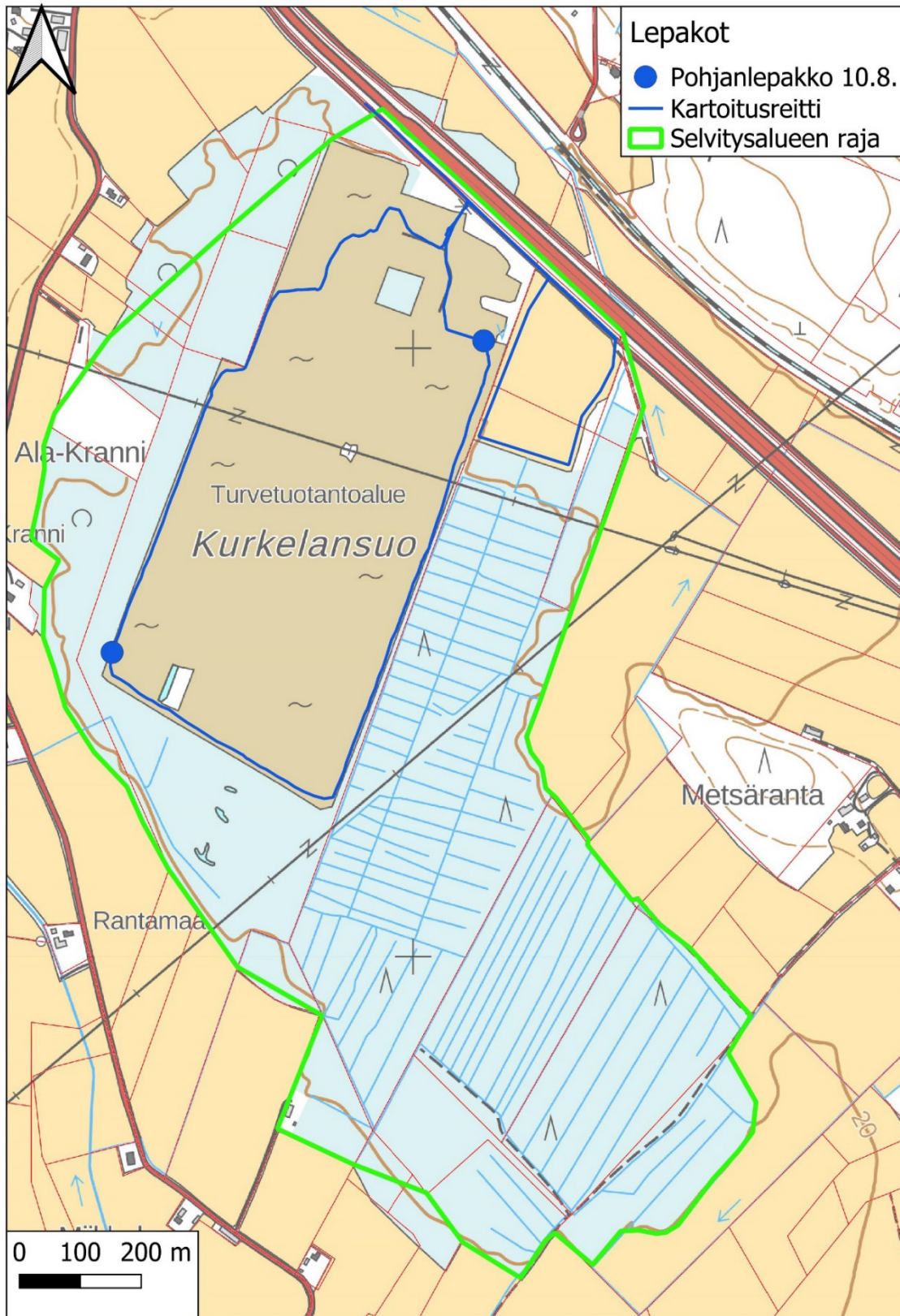
Taulukko 3. Detektorihavainnointiajat ja vallinnut säätila.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
6.7.2024	0.35-1.30	Lämpötila +11 °C - +10 °C, tuuli 2 m/s, pilvisuus 0/8
10.8.2024	22.10-22.55	Lämpötila +15 °C - +13 °C, tuuli 1 m/s, pilvisuus 5/8 →7/8

5.2 Tulokset ja niiden tulkinta

Kurkelansuolla havaittiin vain kaksi pohjanlepakkoa 10.8.2024 (kartta 5). Lepakoille sopivia päiväpiilopaikkoja (kuten kolopuita) tai mahdollisia lisääntymis- tai talvehtimispaikkoja ei löydetty. Selvitysalueen merkitys lepakoille on vähäinen.

Lepakoiden esiintymiseen perustuvia maankäyttösuosituksia ei anneta.

Kartta 5. Lepakkohavainnot ja kartoitusreitti.

6. LIITO-ORAVA

Liito-orava sisältyy EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Liito-orava suosii varttuneita ja tiheitä kuusivaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa haapoja ja muita lehtipuita. Se pesii tavallisimmin puiden koloissa, mutta kelpuuttaa myös pönttö. Liito-oravan paras kartoitusajankohta on keväällä, jolloin sen keltaisia papanoita voi löytää pesä- ja ruokailupuiden alta

Selvitysalueella tehtiin liito-oravakartoitus 19.4.2024. Liito-oravan papanoita etsittiin isoimpien koivujen ja haapojen tyviltä. Papanoita tai muita merkkejä lajista ei havaittu, eikä liito-oravasta ole selvitysalueelta aiempiakaan havaintoja (Suomen Lajitietokeskus 2024). Selvitysalueen pääosin mäntyvaltaiset metsät sopivat varsin huonosti liito-oravalle, eikä alueella kasva kuin muutama haapa. Liito-oravan leviäminen alueelle on epätodennäköistä myös siksi, että selvitysalueelle ei ole metsäyhteyksiä.

Liito-oravaan perustuvia maankäyttösuosituksia ei esitetä.

7. VIITASAMMAKKO

Kurkelansuon entisen turvetuotantoalueen leveiden ojien ja turvetuotantoalueen eteläpuolen pienten, maastokarttaan merkittyjen, lampareiden arviottiin etukäteen olevan potentiaalisia viitasammakon kutupaikkoja. Tästä syystä turvetuotantoalueella ja em. lampareilla suoritettiin viitasammakkokartoitus kahtena iltana toukokuun alussa. Kartoitusajat olivat 5.5.2024 klo 21.30-22.30, (ilman lämpötila +10 °C - +9 °C, tuuli 3 m/s – 4 m/s, pilvisyys 8/8) ja 7.5.2024 klo 21.50-22.20 (ilman lämpötila +5 °C - +4 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 0/8). Maastossa liikuttiin kävellen pysähtyen potentiaalisten kutupaikkojen lähelle säännöllisin välein kuuntelemaan. Viitasammakkoja ei havaittu, eikä niistä ole alueelta aiempiakaan havaintoja (Suomen Lajitietokeskus 2024). Viitasammakoiden kutu oli toukokuun alussa meneillään Lounais-Suomessa (kartoittajan havainnot muilta selvityskohteilta), joten on todennäköistä, että havaintojen puuttuminen kertoo todellisesta tilanteesta. Lounais-Suomessa suo-ojia tavallisempia kutupaikkoja ovat rehevämmät kosteikot, joissa kasvaa mm. runsaasti osmankäämeä. Tästä huolimatta turvetuotantoalueen ojat sopisivat kohtuullisen hyvin viitasammakon kutupaikoiksi.

Viitasammakkoon perustuvia maankäyttösuosituksia ei anneta.

8. MUU LAJISTO

Selvitysalueelta tai sen lähiympäristöstä ei ole aiempia havaintoja tässä raportissa aiemmin mainitsemattomista uhanalaisista, silmälläpidettävistä tai EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteisiin sisältyvistä eliölajeista. Näistä lajeista ei tehty havaintoja nytkään.

9. EKOLOGISET YHTEYDET

Kurkelansuo on varsin eristynyt sekä muista soista että metsistä, sillä sitä ympäröivät laajat pellot ja suon pohjoispuolella on vilkasliikenteinen valtatie 2.

10. SUOSITUSTEN YHTEENVETO

Selvitysalueelta ei löytynyt sellaisia luontoarvoja, jotka tulisi huomioida maankäytössä.

11. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Ahlman, S. 2010. Nakkilan taajamaosayleiskaavan luontoselvitys 2010. Ahlman konsultointi & suunnittelu. 44 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2.uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki. 143 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90-96. Suomen ympäristö 1/2017.
- Suomen Lajitietokeskus 2024. <http://tun.fi/HR.48>, <http://tun.fi/HR.49>, <http://tun.fi/HR.124>, <http://tun.fi/HR.200>, <http://tun.fi/HR.3553>, <http://tun.fi/HR.3931> (haettu 17.4.2024).
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.
- www.vanhatkartat.fi
- Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus (2021). Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>